

JAK TWORZYĆ

dostępne materiały

PDF i DOCX

Przewodnik projektowania czytelnych dokumentów

Dlaczego dokument może być wykluczający?

Organizacje bardzo często traktują dokument jako gotowy plik do pobrania. Dla użytkownika dokument jest jednak częścią doświadczenia kontaktu z organizacją. Jeżeli tekst jest nieczytelny, informacje ukryte w grafice albo układ chaotyczny, część osób rezygnuje z czytania jeszcze przed znalezieniem najważniejszych informacji.

CO UTRUDNIA ODBIÓR?

chaos wizualny, brak struktury i zbyt długie bloki tekstu

JAK UŻYTKOWNICY CZYTAJĄ?

większość osób skanuje dokument i szuka najważniejszych informacji

CO POMAGA?

hierarchia treści, czytelne nagłówki i prosty układ

Jak użytkownicy naprawdę czytają dokumenty?

Większość osób nie czyta dokumentów od początku do końca. Użytkownicy najczęściej skanują treść wzrokiem i próbują szybko znaleźć najważniejsze informacje.

Nagłówki, odstępy i wyróżnienia pomagają odbiorcy zorientować się w strukturze dokumentu. Jeżeli cały tekst wygląda tak samo, użytkownik musi poświęcić znacznie więcej energii na samo odnalezienie informacji.

Szczególnie ważne jest to w przypadku osób korzystających z telefonu, czytników ekranu albo osób doświadczających zmęczenia poznawczego. Chaotyczny dokument może być równie trudny jak brak informacji.

Warto zauważyć

Dostępny dokument nie oznacza wyłącznie zgodności technicznej. To także sposób prowadzenia użytkownika przez informacje krok po kroku.

Dlaczego struktura dokumentu jest tak ważna?

Dobrze zaprojektowany dokument pomaga użytkownikowi przewidzieć, gdzie znajduje się kolejna informacja. Struktura porządkuje treść i zmniejsza przeciążenie informacyjne.

Nagłówki nie powinny być wyłącznie większym tekstem. Tworzą logiczną mapę dokumentu — zarówno dla użytkownika, jak i dla technologii wspierających.

Nagłówki

pomagają szybko odnaleźć konkretne informacje

Krótkie akapity	ułatwiają czytanie na ekranie i telefonie
Listy punktowane	porządkują instrukcje i kolejne kroki
Odstępy i światło	zmniejszają zmęczenie podczas czytania

Najczęstsze błędy w dokumentach NGO

Wiele problemów pojawia się dlatego, że dokument projektowany jest z perspektywy osoby tworzącej plik, a nie osoby, która będzie go czytać na telefonie, w pośpiechu albo z użyciem technologii wspierających.

- PDF będący w rzeczywistości zdjęciem lub skanem
- tekst umieszczony wyłącznie w grafice
- zbyt mały kontrast tekstu
- długie bloki tekstu bez śródtytułów
- tabele bez opisów i logicznej struktury
- brak stylów nagłówków
- wielokolumnowe układy trudne do czytania na telefonie

Częsty problem

Organizacja eksportuje PDF bez wcześniejszego sprawdzenia dokumentu na telefonie albo bez użycia stylów nagłówków. Dla wielu użytkowników taki plik staje się trudny lub niemożliwy do odczytania.

Jak przygotowywać bardziej czytelne PDF-y i DOCX?

Czytelność dokumentu zaczyna się dużo wcześniej niż eksport PDF. Najważniejsze decyzje podejmowane są podczas pisania i układania treści.

- używaj stylów nagłówków zamiast ręcznego pogrubiania
- dziel tekst na krótsze akapity
- unikaj przeładowanych tabel
- opisuj linki w zrozumiały sposób
- dodawaj tekst alternatywny do ważnych grafik
- pozostawiaj odpowiednią ilość światła między elementami
- sprawdzaj czy dokument działa także bez kolorów

Dokumenty mobilne — często pomijany problem

Coraz więcej użytkowników otwiera dokumenty na telefonie. Układ przygotowany wyłącznie z myślą o dużym ekranie może stać się bardzo trudny w odbiorze.

Szczególnie problematyczne są szerokie tabele, mały tekst i wielokolumnowe układy, które wymagają ciągłego powiększania i przesuwania ekranu.

Dokument trudny mobilnie	Dokument bardziej czytelny
--------------------------	----------------------------

- mały tekst
- szerokie tabele
- wiele kolumn
- brak odstępów

- prosty układ
- krótkie akapity
- wyraźne nagłówki
- czytelna hierarchia

Jak sprawdzać dokument przed publikacją?

Dostępność dokumentu można bardzo często poprawić jeszcze przed publikacją — bez specjalistycznego oprogramowania.

- otwórz dokument na telefonie
- spróbuj znaleźć najważniejszą informację w kilka sekund
- powiększ tekst i sprawdź czy układ nadal działa
- sprawdź czy nagłówki prowadzą użytkownika przez treść
- przeczytaj dokument bez grafiki
- upewnij się, że linki są zrozumiałe

Najważniejsza idea

Dostępny dokument pomaga użytkownikowi spokojnie przejść przez informacje. Czytelność, przewidywalność i prosty układ są równie ważne jak parametry techniczne pliku.

Materiał przygotowany w ramach projektu
„Design Thinking dla Dostępności”

Materiał edukacyjny dla NGO